

Svenska Downföreningens Skolenkät

2008

Revision: A, 2008-12-10

Inledning

Alla barn har rätt att gå i grundskolan, även barn med Downs Syndrom. Inför skolstarten kan barnen testas och utifrån testresultatet har vissa barn rätt att gå i särskolan. De flesta barn med Downs Syndrom har rätt att gå i särskolan. Oavsett om man gör en test inför skolstart eller ej så har föräldrarna rätt att välja grundskola för sitt barn. Barnet kan också vara inskriven i särskolan men gå i en grundskoleklass, eller vara inskriven i grundskolan men gå i en särskoleklass.

Rätten att välja skolform har funnits på försök sedan 1996. Men alla föräldrar känner inte till möjligheten att välja.

Svenska Downföreningens skolgrupp beslöt därför att undersöka hur föreningens medlemmar har löst skolgången för sina barn. Vilken skolform har de valt? Hur nöjda eller missnöjda är de med sina val?

En enkät skickades ut under hösten 2008 till de drygt 500 medlemmar som föreningen hade mailadress till. Av dem svarade 47 familjer. I denna sammanställning redovisas svaren med hjälp av både siffror och de personliga kommentarer som medlemmarna delat med sig av.

Det går förstas inte att dra några slutsatser om alla skolelever med Downs Syndrom utifrån detta material. Men det berättar ändå om utbildningsvillkoren för dessa 47 elever. Och 47 personers erfarenheter är säkert mer än de flesta kommer i kontakt med spontant!

Detta är första gången undersökningen genomförs. Men skolgruppen har planer på att genomföra en ny skolenkät varje år. På så sätt kan vi samla på oss allt mer fakta i arbetet för en bättre skola för alla elever med Downs Syndrom.

Sammanfattning av resultaten

I sammanfattningen redovisas:

1. Hur möjligheten att välja skolform används (grundskola eller särskola).
2. Vad man är nöjd eller missnöjd med när det gäller skola för elever med DS - uppdelat i tre profiler, eftersom resultaten från grundsärskolan skiljer sig mycket från träningsskolan:
 - grundskola
 - grundsärskola
 - träningsskola

Val av skolform

15% av föräldrarna i enkäten har valt grundskola för sitt barn med DS och 85% har valt att skriva in sina barn i särskolan. Många har börjat i grundskolan och sedan bytt till särskolan. 28% av eleverna i enkäten är/har varit inskrivna i grundskolan åtminstone ett läsår.

En stor andel av särskoleeleverna går integrerade i grundskolan, så närmare hälften av skolbarnen med DS går i grundskolemiljö.

30% av de föräldrar som gjort ett val av skolform till 2008 är missnöjda med den information de har fått inför valet. Mest missnöjd är man med informationen om vad *grundskola* innebär för elever med DS.

[Försökslagen om föräldrars rätt att välja skolform](#) har gällt sedan 1996, men enkätsvaren visar att flera kommuner ännu brister i implementationen av den nationella lagstiftningen på flera punkter:

- information till föräldrar
- utbildning av skolpersonal – ledning och lärare
- anpassning av resursfördelningssystemen

Habiliteringens kompetens för rådgivning i skolfrågor och roll i informationen runt skolval är oklar.

Bra och dåligt i grundskola

- Läsförmågan utvecklas bäst hos de barn som går i grundskolan.
- Alla barn i undersökningen får stöd i läs och skrivträning.
- Eleverna i grundskolan har högst andel med stort utbyte av klasskamraterna.
- Föräldrarna i grundskolan har störst andel som är nöjda med sitt inflytande över målen (ganska nöjda eller mycket nöjda).
- Alla barn har extra personal men minskad klasstorlek förekommer ej.
- Det är vanligare att målen är för låga än för höga.
- Föräldrarna i grundskolan är de som är mest missnöjda med sitt inflytande över stödet.

Bra och dåligt i grundsärskola

- Läsförmågan utvecklas hos de barn som går i grundsärskolan.
- Alla barn i undersökningen får stöd i läs och skrivträning.
- Både extra personal och minskad klass är vanligt.
- Föräldrarna i grundsärskolan har störst andel som är mycket nöjda med sitt inflytande över stödet och samtidigt en stor andel som är ganska missnöjda.
- Drygt hälften av eleverna i grundsärskolan har stort utbyte av klasskamraterna.
- Det är vanligare att målen är för låga än för höga.
- Föräldrarna i grundsärskolan är de som är mest missnöjda med sitt inflytande över målen.

Bra och dåligt i träningskola

- Föräldrarna i träningskolan har störst andel som anser att målen är lagom.
- Föräldrarna i träningskolan har störst andel som är mycket nöjda med sitt inflytande över målen.
- Föräldrarna i träningskolan har störst andel som är nöjda med sitt inflytande över stödet (mycket nöjda och ganska nöjda).
- Nästan alla barn i undersökningen får motorisk träning.
- Nästan alla barn har minskad klass och extra personal är vanligt.
- Eleverna i träningskolan har minst andel med stort utbyte av klasskamraterna.
- Träningskolan visar ingen effekt på läsutvecklingen.

Fråga 1:

I vilken skolform och klass har ert barn gått, de olika årskurserna, till och med den som gäller idag?

- Grundskola
- Inskreven i grundskola, integrerad i särskoleklass
- Inskreven i särskola, integrerad i grundskoleklass
- Grundsärskola
- Träningsskola
- Specialskola

Nuvarande skolform, klass och kursplan

		Skolform			
		Grundskola	Särskola		
Grundskoleklass		15 %	32 %	47 %	
Särskoleklass		0 %	19 % grundsär	53 %	
			34 % tränings		
		15 %	85 %		

Delgrupper i rapporten har definierats så:

Grundskola	7 personer - 15%
Integrerad	15 personer - 32%
Grundsär	9 personer - 19%
Tränings	16 personer - 34 %

Byten mellan skolformer och klass

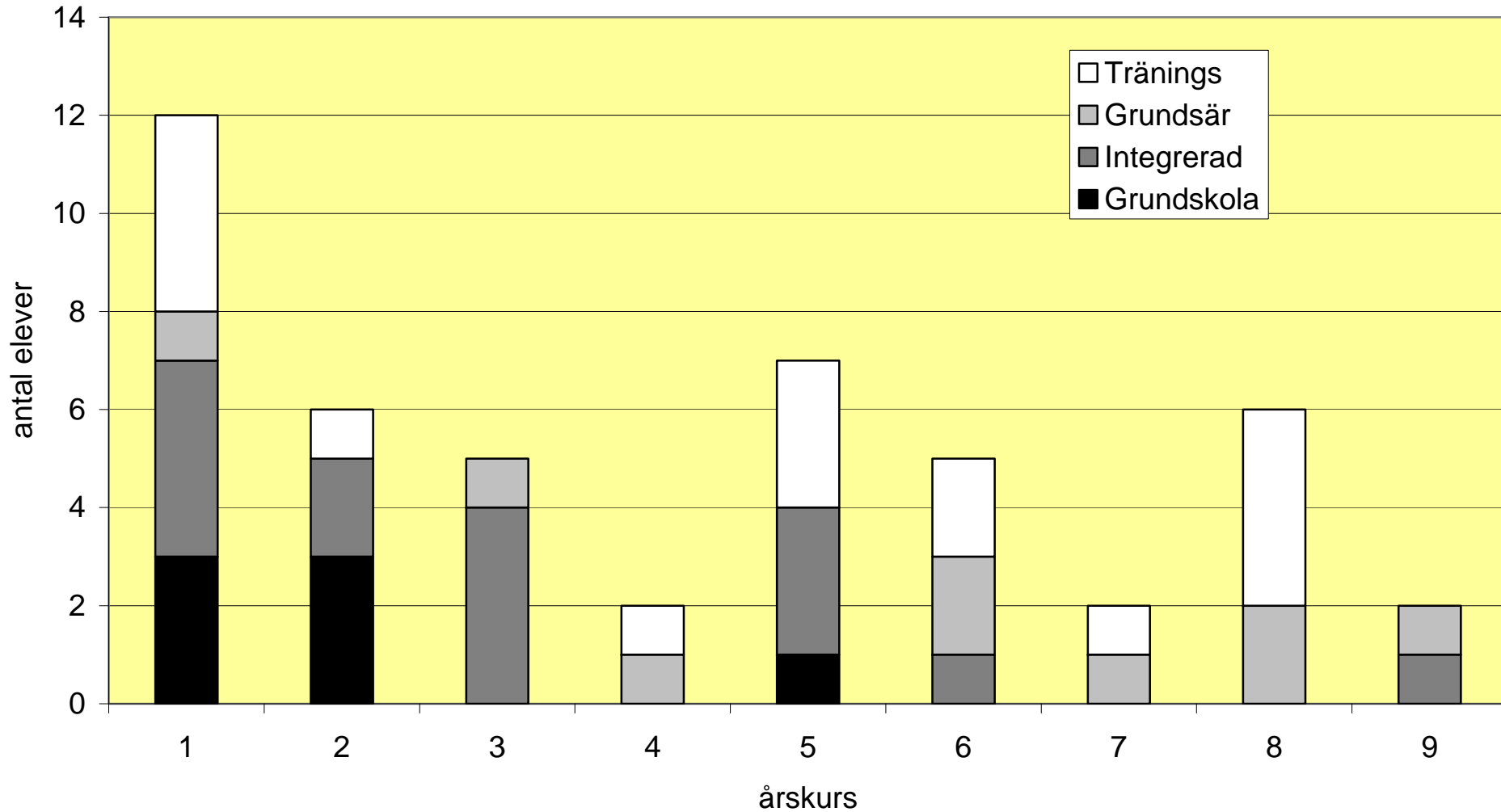
- Andelen elever som har gått minst ett läsår inskrivna i grundskolan är 28% (13) att jämföra med andelen som går i grundskolan just nu; 15% (7).
- Andelen elever som har bytt skolform och/eller klasstyp är 19% (9).
- Flera elever har bytt mer än en gång: antalet byten är 13 stycken, dvs i genomsnitt har bytande elever bytt 1,4 gånger:

- Hälften av bytena har skett i årskurs 4 och 5 (4+3 stycken), men byten sker från årskurs 2 till årskurs 8.

Nuläget: Antal per årskurs

Fråga 2:

Vilka var de viktigaste **skälen** för er att välja nuvarande skolform och klasstyp?

Skäl för grundskola

- Det fanns inga bättre alternativ för vårt barn. Vi ansåg det viktigt att hon fick fortsätta gå vidare med sina **kompisar**, där hon är "en i gänget". Grundskolans elever är förhoppningsvis bra förebilder för vår dotter och fungerar som naturlig **draghjälp** för för hennes dagliga utveckling. Förväntningarna på eleverna i grundskolan är högre satta än i andra skolformer, vi vill att omvärlden ska ha **förväntningar** på vår dotter, det har vi. Utgå ifrån vår dotter, låt henne visa sina eventuella begränsningar och gör Anpassningar därefter, istället för att utgå ifrån en diagnos och anta hur det ska vara.
- **Närheten. Att inte bli segregerad. Få draghjälp av normalstörda barn. Inte bli en främling i sin egen by.**
- Grundskolan ökar hennes möjligheter till **försörjning** och **självbestämmande**. Integration i kamratmiljö & **lokalsamhälle**.
- **Skälen till vårt val har varit och är fortfarande att ha den bästa kombinationen av social utveckling, möjligheter till inläring med rätt resurstilldelning och att ha samma sammanhang (skola, lärare, kompisar) att förhålla sig till som sina syskon.**
- **Kamrater** som finns hemmavid, kunna vara en i byn **där hon bor. Kunskap** som hon har rätt till – men anpassad till henne.
- **Tryggheten av att vara bland barn man känner samt att kunna ha draghjälp av barn utan DS.**

Skäl för särskola och integration

- Skolformen styrs av **psykologutredning** och vårt föräldrabeslut. Klasstyp har varit helt självklart för oss hela tiden, vår son ska gå i **närmsta skolan** tillsammans med grannbarnen och få **"vanliga" förebilder** och vänner (utöver de handikappade vänner han har)
- **Mer fokus på kunskapsinläring. Större möjlighet till social träning och kontakt med "normalstörda" barn. Vi är emot segregering.**
- Skrev in vårt barn i särskolan i åk 5 för att inte få noll rätt på **nationella proven**. Målen för särskolebarnen är ofta för lågt ställda. Mycket beroende på den enskilde lärarens tyckande. Inga tydliga mål.
- **Vara med andra barn, lära sig av dem, som språket tex. Men ändå inte vara helt ensam om sitt handikapp.**
- **Närhet, kompisar och kompetens**
- **Integreringen på skolan. Vi ville att vår son skulle kunna utveckla sig fullt ut med lätt att gå emellan olika undervisningsformer och nivåer.** Undervisningsgrupperna innebär att eleverna bedöms individuellt och att de får gå på den undervisning som passar dem. Det finns ingen mur mellan årskurs 1 och årskurs 2. Vidare så går särbarnen schemalagt till sitt eget undervisningsrum dit också "vanliga" barn kan följa med.
- Trygghet att flytta med de andra **barnen från dagisgruppen**. Få så mycket **utmaningar i lärandet** som möjligt, att inte sätta ribban för lågt. **Närhetsprincipen** – att kunna ha den dagliga kontakten med skolpersonalen.

Skäl för särskola

- För att vår dotter behövde en social tillhörighet, få kamrater som också blev **riktiga vänner**.
- **Specialutbildad personal, mindre klassgrupp, lägre tempo**
- Att få tillgång till redan upparbetade kunskaper, **resurser hos personalen**, som tex. Tecken, jobba med bilder etc, som den "vanliga" skolan inte har.
- **Det fanns inget annat val. Ingen annan skola ville ta emot honom.**
- Att vår son skulle känna att **samspelet** med klass- och skolkamrater var **horisontellt**.
- **Vår son hade inte alls känt sig som en av de andra, han hade blivit väldigt ensam i vanlig grundskola.**
- **Små klasser och individuella scheman**
- **Valde länge på att vår son skulle få gå i vanlig skola, men till slut blev valet på särskola då jag kände att skolan inte kunde garantera resurs till min son utan den skulle eventuellt vara för grupp vilket inte jag såg som ett bra alternativ.**
- Skolans **erfarenhet** av arbete med barn med särskilda behov, tillgång till **talpedagog** på skolan.
- **Inga andra skolformer var beredda att ta emot henne och vi ville att hon skulle få den tryggaste skolformen som just då kunde erbjudas.**
- De viktigaste skälen till att vi valde särskola var att vårt barn skulle få utvecklas i den **takt** hon själv behöver. Att i särskola kommer hon stärka sin **självkänsla** med att alltid få vara på sin egen nivå och vara bäst på det hon kan. Hon får **känna sig bäst** och att hon inte får känslan att vara sist. I särskolan finns det också väldigt **kompetent personal** som kan det här med handikapp och det anser vi hjälper vår dotter

Om skolval i slutkommentarerna

- **Grundskola**

- Vi vill gärna dela med oss om vårt goda bemötande på vår skola och kommun. Vårt barn ses som en tillgång på skolan, där övriga barn får lära sig att alla är olika. Lärarna, föräldrarna och framförallt barnen är helt fantastiska. Sedan vill vi givetvis att vårt barn ska lära sig så mycket som möjligt och framförallt att trivas och må bra. Vi är också mycket tacksamma för att vi genom att finnas på rätt plats i Sverige fått möjlighet till support och möjlighet till nätverk. MEN, ska geografiska boende-val avgöra hur bra eller dålig, jobbig eller smidig skolgången ska bli?

- **Integrerad**

- Vi har en rektor som nog helst skulle se att vi övergick till särskolan för att inte belasta budgeten så hårt. Men pedagogerna som arbetar med vårt barn tycker att det fungerar och gör så vitt vi kan bedöma ett bra jobb. Just nu prioriterar vi närheten till skolan.

- **Tränings**

- Trots beslut och val av skolform känner jag mig fortfarande inte säker på att det är rätt beslut. Jag brukar säga till mig själv; min vision om en skola för alla är inte överensstämmande med den verklighet mina barn möter. Utifrån det har jag fattat det beslut som för mig känns mest rätt eller minst fel.
- Vi är oerhört nöjda med valet att vår dotter ska gå i träningsskola. Där har hon ett individuellt schema där hon arbetar både enskilt och i grupp samt är inkluderad i grundskolan utefter hur mycket hon själv klarar av. Men det är inte bara träningsskolebarnen som inkluderas i grundskolan utan även grundskolans elever kommer till träningsskolan och är med i olika grupper exempelvis musik. Varför ska inkluderingen bara vara från ett håll? (träning/särskola till grundskola)
- Jag som föräldrar är inte nöjd med att barn får olika lärare i klassrummet varje år. Byte av lärarna är kanske inte bra för barnet och påverkar barnets utveckling.
- Vill bara meddela att vi är super nöjda med vår särskola. Vi var lite osäkra om vi skulle låta vår dotter hänga med sin dagisgrupp och gå i vanlig skola de första åren men vi är så glada att vi valde särskolan. Hon utvecklades jätte mycket, vi märkte skillnad på två veckor hemma från hon började skolan.
- Vi ser fördelarna med att vår dotter går i särskoleklass. Samtidigt känner vi att hon förmodligen hade klarat att gå integrerad i en grundskoleklass, åtminstone några år, om hon bara fått rätt kompetens omkring sig. Hon har under sin tid på dagis fungerat mycket väl med "normalstörda barn" (som Glada Hudik säger), och fått mycket draghjälp av dem. Vi orkade dock inte driva igenom att få fram rätt kompetens i dialogen med hennes ordinarie skola. Nu går hon i särskoleklass i en modern skola, där det finns bra förutsättningar för viss integration med grundskoleklasser. Hon älskar att gå till skolan, och det betyder ju också väldigt mycket...

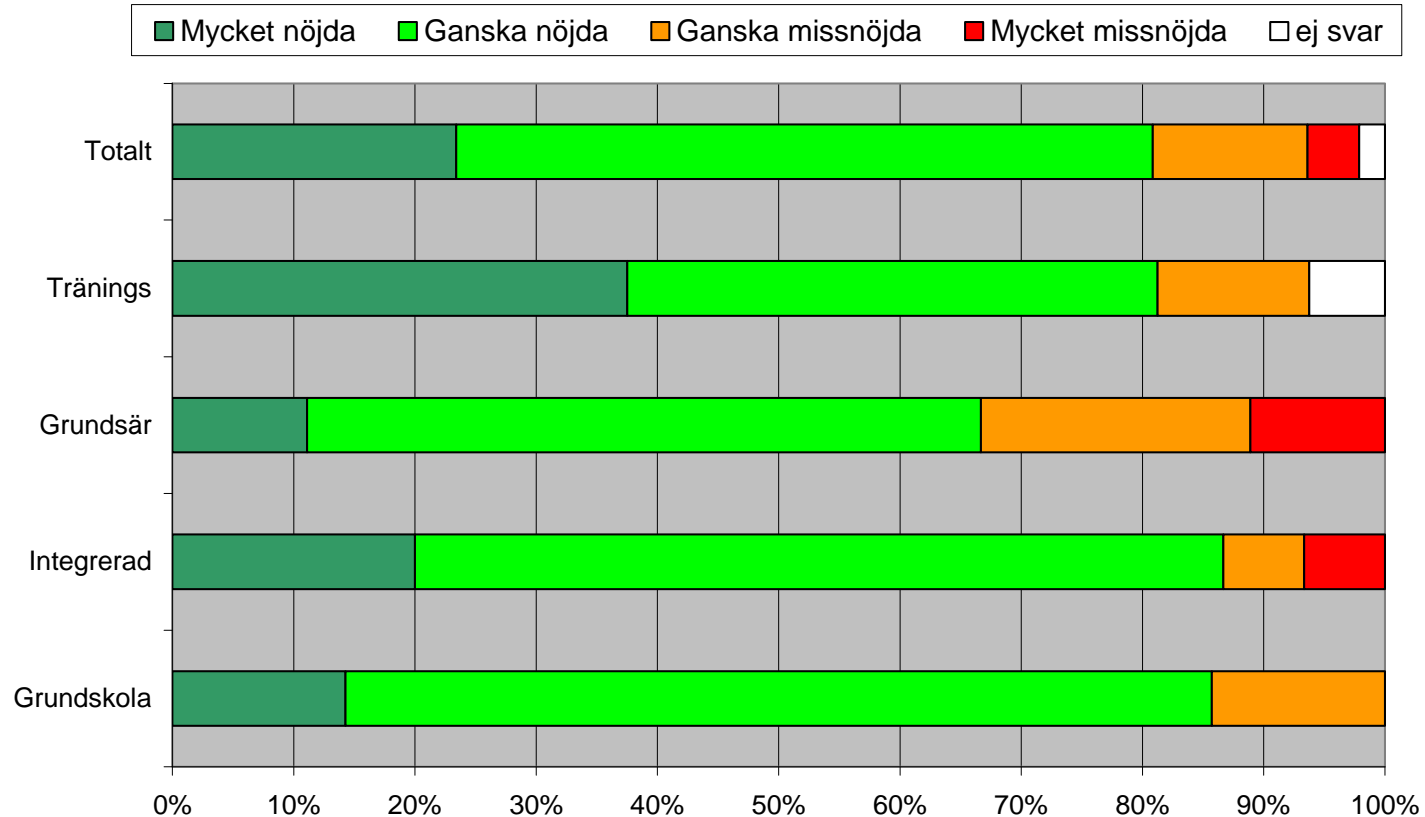

Fråga 3:

Hur nöjda är ni med **ert inflytande** över skolans mål för ert barn?

Föräldrars inflytande över mål

- Grundsär har störst andel Mycket eller Ganska Missnöjda föräldrar.
- Träningsskolan har störst andel Mycket Nöjda föräldrar.

Missnöjd med inflytande över mål

- **Integrerad (Mycket missnöjd)**
 - Skolan har inga mål när eleven är inskriven i särskola.
- **Grundsär (Mycket missnöjd)**
 - Sär barn i synnerhet har speciella behov och av mycket skiftande karaktär. Identifikation härav är mycket viktigt för att kunna erbjuda anpassad undervisning och pedagogik. T.ex. downs syndrom medför idag många givna förutsättningar och behov. Att inte praktiskt använda dessa forskningsresultat medför givetvis MYCKET sämre resultat och detta "föråldrade" synsätt medför ett resursslöseri, dvs ger därmed också mindre resurser till det som verkligen behövs. Tyvärr är det svårt att som förälder påverka, få inflytande, över denna situation.
- **Grundsär (Ganska missnöjd)**
 - Svårt att ha något reellt inflytande, ganska okunnig personal i skolan som vill väl men saknar kunskap/kompetens
- **Tränings (Ganska missnöjd)**
 - Viss personal struntar helt i de mål som vi föräldrar har förslagit och tränar det helt enkelt inte alls. Det kan vara svårt att bli tagen på allvar som förälder utan högskolekompetens på området.
 - Vi upplever att vi har ett ganska litet inflytande över skolans mål för vår dotter. Känns som att nu är hon placerad i särskoleklass, och följer tränings skolans kursplan. Utifrån detta jobbar man på, men vi är inte direkt inblandade i skolans mål för henne. Vi diskuterar mål en gång per termin, vid utvecklingssamtalet. Då är det väldigt jordnära mål, som att hon ska bli bättre på att hantera besticken när hon äter, eller mycket långsiktiga, som att hon ska kunna lära sig läsa.

Nöjd med inflytande över mål

- **Grundskola (Mycket nöjd)**
 - Men helt klart ser jag en tendens att viss personal väntar ut oss, det dröjer ju inte länge förrän särskolan kan bli aktuell.
- **Grundsär (Mycket nöjd)**
 - Vi har engagerat oss i skolan och har ett nära och bra samarbete med dem – från rektor till stödperson
- **Tränings (Mycket nöjd)**
 - Vi har mycket bra kontakt med skolan i vardagen och med jämna mellanrum samtal då vi gör planering och utvärdering.
 - Vi samarbetar om vår sons mål, vi diskuterar hur hans behov bäst ska tillgodoses
- **Grundskola (Ganska nöjd)**
 - Vår delaktighet i de korta målen är OK. Saknar planeringen för de långsiktiga målen.
 - Det är inte alltid så lätt för personalen att hitta "rätt" material när hon går i en "vanlig" klass.
 - Mycket gott samarbete med rektor, lärarteam, fritis, samt habilitering.
 - Dock saknas erfarenhet om inkludering, om rättigheten till samma resurstilldelning oavsett val av läroplan för särskola eller grundskola.
- **Integrerad (Ganska nöjd)**
 - Eftersom vi har kunskaper som skolan vet om samt att vi är anställda inom skolan, så upplever vi att vi kan ställa krav som i de flesta fall tas på allvar.
- **Grundsär (Ganska nöjd)**
 - Vi utvärderar och sätter upp nya mål för vår son minst en gång per termin tillsammans med hans klasslärare
 - Den här terminen har vi fått skolan att göra en specialsatsning och fokus på att lösa läskoden. Vi hoppas den skall hålla terminen ut.
- **Tränings (Ganska nöjd)**
 - Vilka mål som ska prioriteras är vi mycket delaktiga kring. Däremot hur, med vilka metoder dessa mål ska nås och hur metoderna fungerar försvinner och dokumenteras inte, vilket medför att insynen i riktigt finns.
 - Tyvärr saknas en strategi för inkludering vilket vi som föräldrar vill påverka att få till stånd.

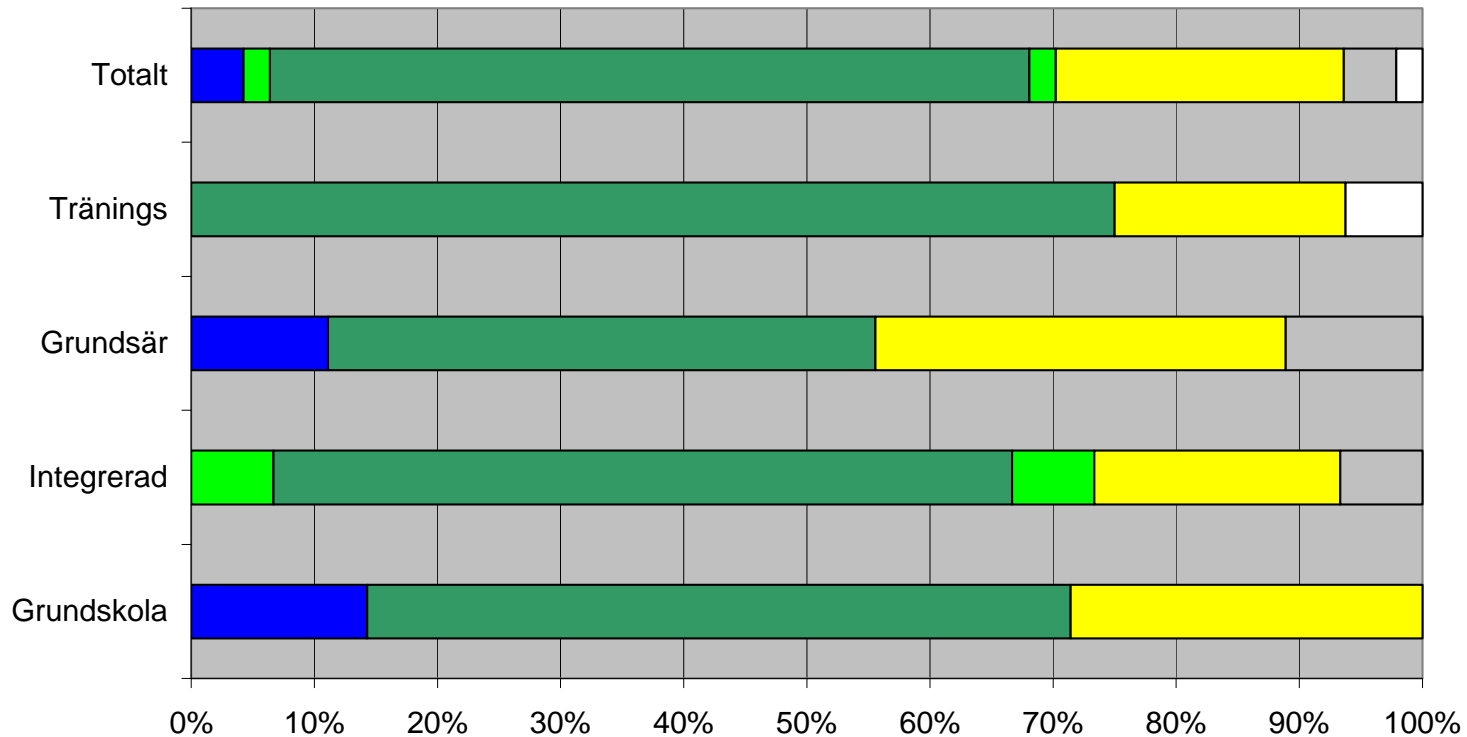
Fråga 4:

Vad anser ni om **målen** för ert barn?

Målen

■ För höga ■ För höga / Lagom ■ Lagom ■ Lagom / För låga ■ För låga ■ Vet ej □ Ej svar

- 23 % av föräldrarna anser att målen är för lågt ställda, allra mest i Grundsär och i Grundskolan.
- 4 % anser att målen är för högt ställda, och det förekommer i Grundsär och Grundskolan.
- Träningsskolan har störst andel föräldrar som anser att målen är lagom.

Om mål som är för lågt ställda

- **Grundskola**
 - Målen sätts utifrån vad utvärderingen kommer fram till. Vi föräldrar får möjlighet att tycka till, men med mer resurser, tidigare insatser med t ex teckenundervisning för lärarna (som kom igång ett helt år för sent!!), hade målen kunnat sättas högre. Vi kan se en positiv utveckling och vårt barn trivs mycket bra och vill lära sig, men målen kunde vara mer utmanande på vissa områden.
- **Integrerad**
 - Nu har personalen, som är special utbildad, svårt för att kunna formulera mål!!!!
 - Ibland känns det som om man går för sakta fram.
- **Grundsär**
 - Målen inom särskolan har alltid varit för lågt ställda. Skolan väljer alltid omätbara mål (ex "delta i demokratiseringsprocessen") och sällan mätbara. Höstterminens specialmål är ännu ej nedtecknat i någon IUP.
 - Det som slog oss hårdast när vi kom till särskolan var de mycket lågt ställda målen. Uppfattningen var att målet kunde generellt sammanfattas med att kunna klockan och knyta skorna. Suck. Med denna grundinställning är det ju svårt att ge elever förutsättningar för att skapa sig ett "eget" liv. Frågan är också om personalen då förstått potentialen av det dom jobbar med...
- **Tränings**
 - Vår dotter skulle behöva få lite mer stimulans i vissa skolsituationer. Kanske gällande att utveckla språket (hon har ett mycket bra tal) samt att läsa och skriva. Vi tycker också att skolan skapat för mycket strukturer och invanda mönster som ofta upprepas. Vår dotter behöver mer omväxling och ges fler möjligheter till att själv skapa och uttrycka egna känslor. Men vi tycker inte heller att hon är totalt understimulerad i sin nuvarande skolmiljö.
 - Vi känner att målen kunde sättas högre.

Om mål som är lagom

- **Grundskola**

- Men viss dragning åt att vara försiktigt med kraven.
- De korta målen sätts i förhållande till resurserna. Prioriteringen mellan olika möjliga mål är bra. Någon plan för hur de korta målen skall leda till att man uppnår slutmålen för grundskolan finns inte.
- Vi är med och ställer målen och det känns bra för närvarande.

- **Integrerad**

- Vi har dialog kring målen i utvecklingssamtal IUP och habiliteringsplan
- Vi utvärderar var man står, vad man behöver träna på och lägger sedan ribban så högt att man kan nå målet med lite träning och extraresurser

- **Grundsär**

- Personalen i samarbete med föräldrar och specialpedagog utformar målen individuellt för vår son. Allt enligt hans läroplan och förmåga.

- **Tränings**

- Det här är en svår fråga men vi upplever att målen är lagom. Visst funderar vi en del runt detta, kan vi utmana ännu mer?
- Man sätter upp för få mål. Jag skulle önska att man satte upp mål inom flera områden – finmotorik, matematik, läsa och skriva, socialt och så vidare. Då hade man fått bättre inblick i var eleven befinner sig nu och vad nästa steg kommer att bli. Nu sätts det bara upp fyra mål för hela terminen.
- Vi är alltid med och sätter målen.

Om mål som är för höga / vet ej

- **Grundsär (Mål som är för högt ställda):**
 - Vissa förväntningar eller mål i skolan är orealistiskt höga, andra saknar personalen kompetens för att förstå att siktet är för högt ställt
- **Grundsär (Vet ej):**
 - Skolan har vad vi vet inga mål för just vår dotter. De övergripande målen är mycket otydliga.
- **Integrerad (Mål som är för högt ställda / Lagom):**
 - Målen ska vara höga. "Lagom" är för svenskt. Det viktiga är att glädjen att lära sig nya saker. Vår son blir så stolt när han gör något som överträffar sina egna förväntningar.

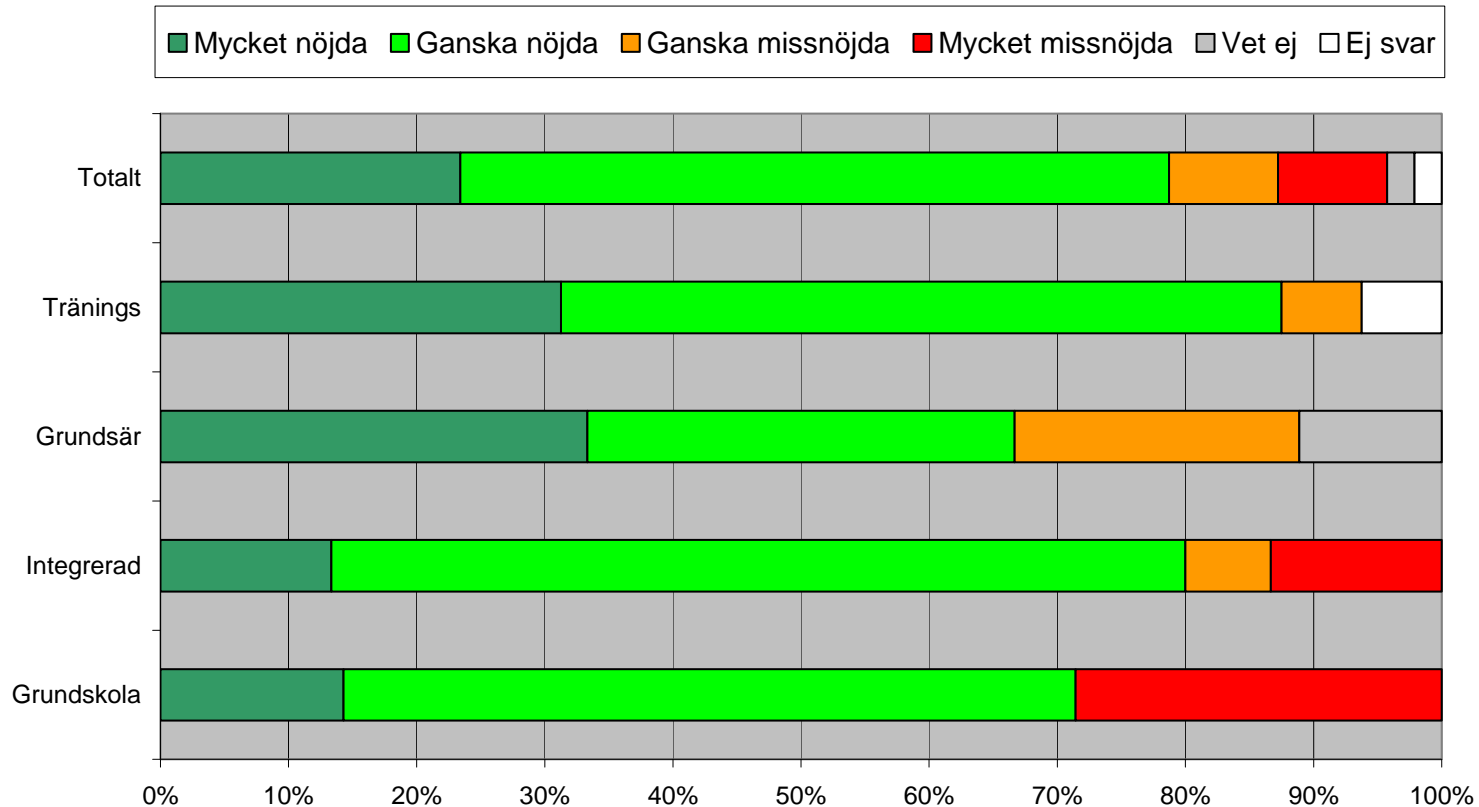

Fråga 5:

Hur nöjda är ni med **ert inflytande** över det stöd som ert barn får i skolan?

Föräldrars inflytande över stöd

- Föräldrar som är Mycket missnöjda med sitt inflytande över elevens stöd förekommer endast i grundskoleklass (grundskola eller integrerad).
- Över 30 % av föräldrarna med elever i segregerad särskola är Mycket nöjda med sitt inflytande över elevens stöd.

Missnöjd med inflytande över stöd

- **Grundskola (Mycket missnöjd)**
 - Skulle behövas en talpedagog men det är omöjligt att få till.
- **Integrerad (Mycket missnöjd)**
 - Det tas aldrig någon kontakt med oss för att informera/diskutera stödet vid eventuella förändringar. Skolledningen ställer oss inför fullbordat faktum varje gång och lyssnar överhuvudtaget inte på oss föräldrar. Det har tidigare varit så att när de bytt resursperson har vi inte fått veta vem/vilka de nya varit förrän vårt barn kommit till skolan första dagen på nya terminen.
- **Integrerad (Ganska missnöjd)**
 - Tycker att personalen lyssnar dåligt på oss föräldrar. Det är jobbigt att behöva vara polis igen.
- **Grundvär (Ganska missnöjd)**
 - Problemet är snarast att det är svårt att klaga när det sitter 3 barn med fyra vuxna runt ett bord och "spelar kort". Resurserna/stödet sitter ju där - men vi ställer oss frågande till det sätt som skolan utnyttjar resurserna på.

Nöjd med inflytande över stöd

- **Grundsär (Mycket nöjd)**
 - Avser denna termin. Det har funnits år då vi inte har fått någon som helst kommunikation med skolan.
- **Tränings (Mycket nöjd)**
 - Vi har stort inflytande, personalen uppskattar vårt engagemang. Utöver det så har vi förtroende för personalen.
 - Det är viktigt med rätt stöd. Vid nyinläring behövs ofta ett "hjälp jag" men det är också viktigt att det finns bra med tid så att de vuxna inte hjälper för mycket både i skolarbetet men också i alla andra situationer.
- **Grundskola (Ganska nöjd)**
 - Vi är efter mycket slit försiktigt optimistiska.
 - Hennes resurs är en fantastisk människa som hjälper henne på olika sätt.
- **Integrerad (Ganska nöjd)**
 - Tills denna terminen har vi fått exakt vad vi önskat. Det fungerar fortfarande jättebra men antalet timmar har minskats utan att vi fick vara med i diskussionerna. Tror att det ändå funkar fint.
 - Vi har varit med vid anställning av resurs och får ha synpunkter på vikarier och även material.
- **Tränings (Ganska nöjd)**
 - Vi har bra kontakt med personal och de lyssnar på våra förslag. Men vi upplever inte att det sker så mycket utveckling och förändringar.
 - Skulle vilja få vara med och bestämma vem och av vilket kön de nya lärarna är. Dåligt med män i träningskolan.
 - Skulle vilja ha mer talträning.

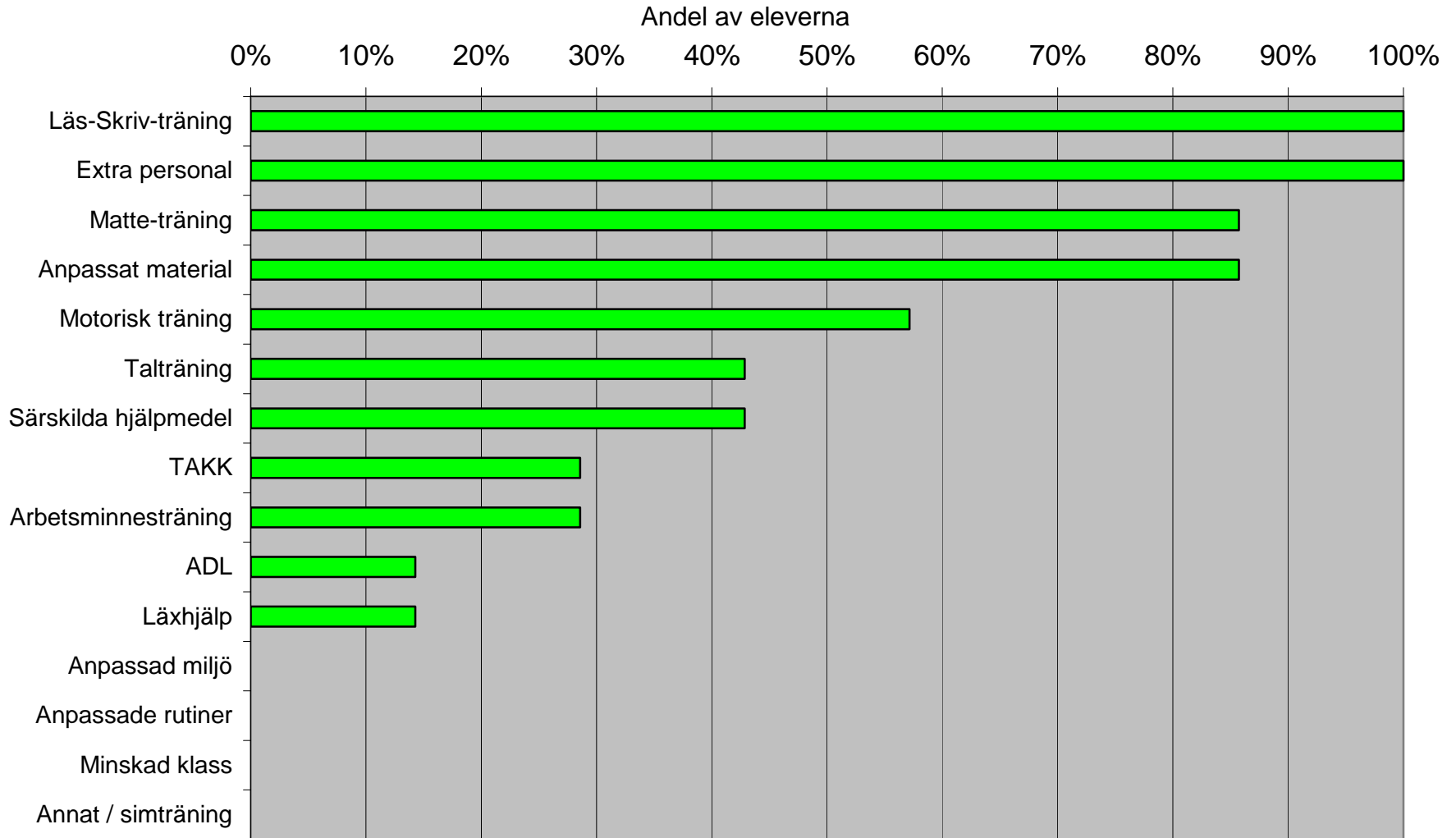

Fråga 6:

Vilken typ av **stöd** får ert barn i skolan?

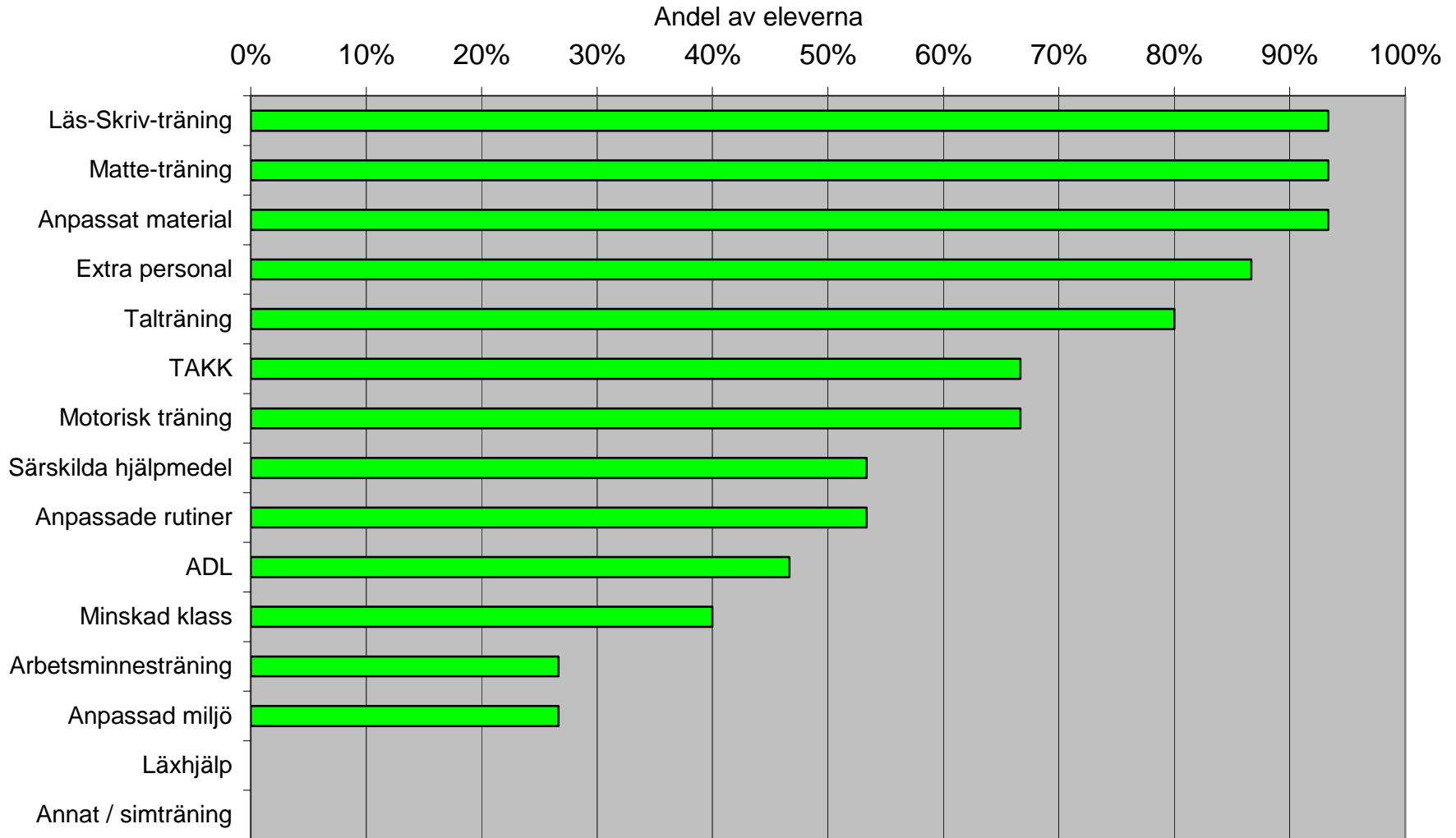

Typer av stöd - Grundskoleelever

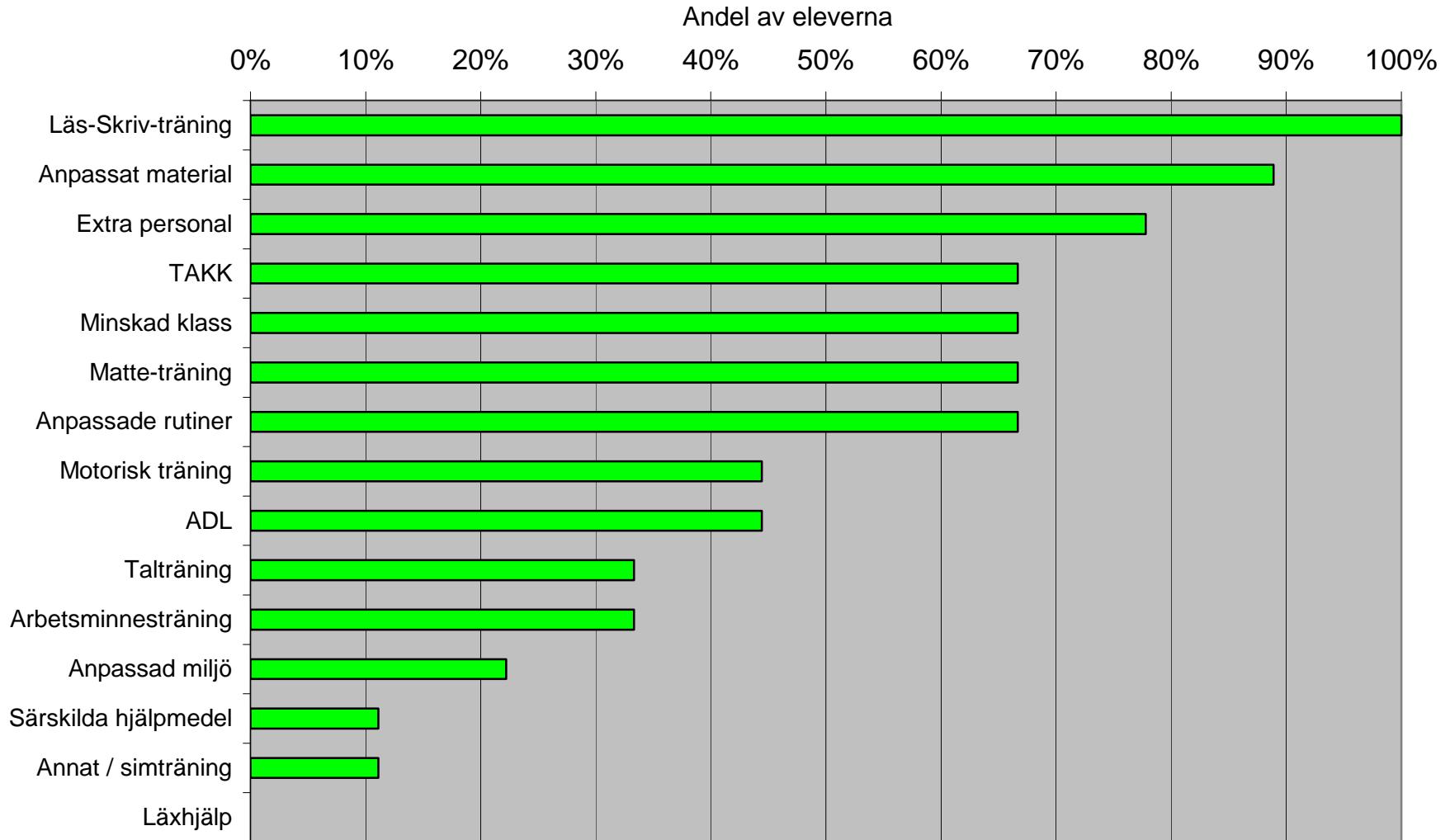

Typer av stöd – Integrerade elever

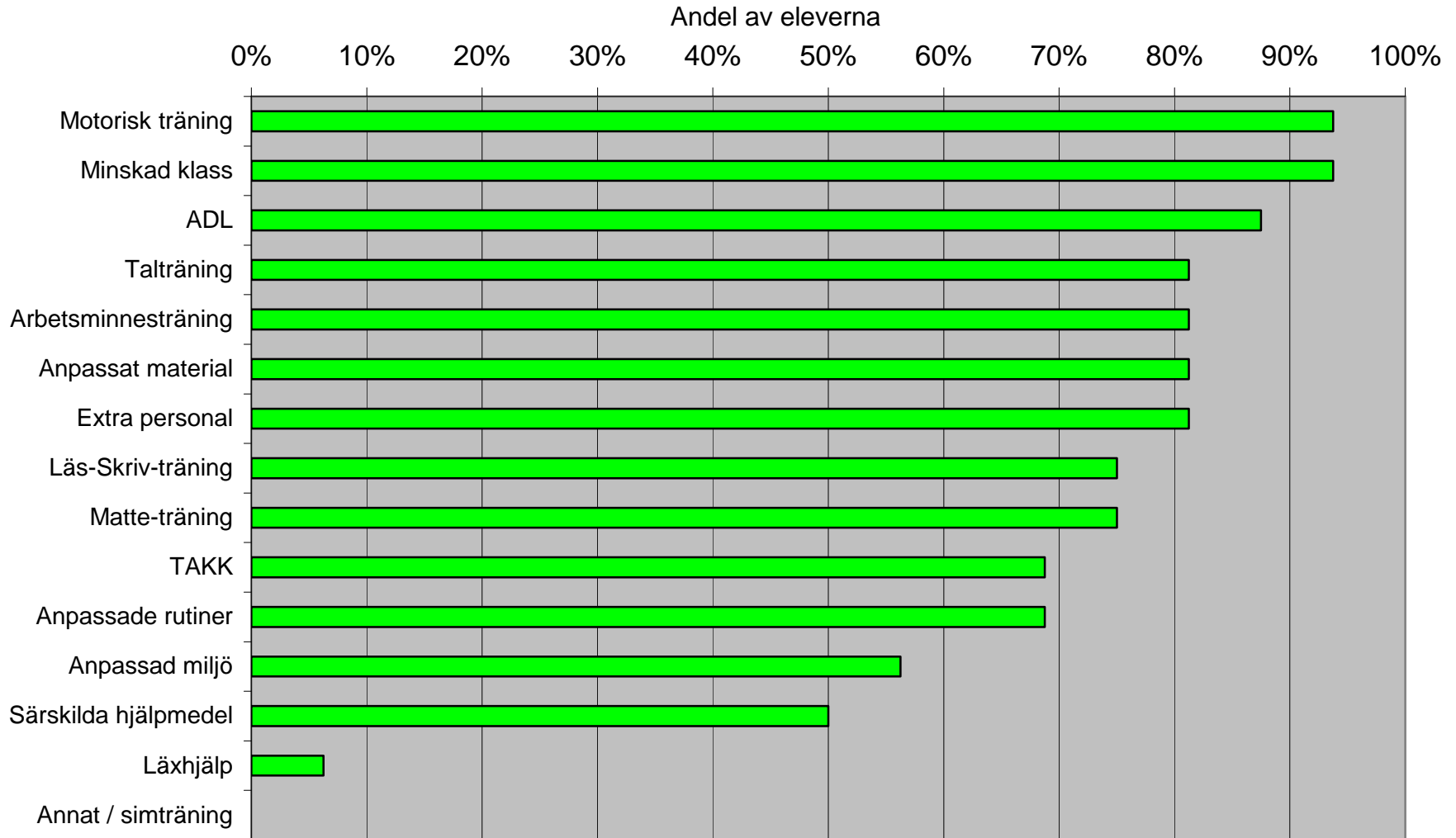

Typer av stöd – Grundsärskoleelever

Typer av stöd – Träningsskoleelever

Kommentarer om stöd (sida 1 av 3)

TAKK, talträning

- Tjatar om TAKK men personalen är ovillig?
- TAKK är i ganska liten utsträckning. Några få tecknar. Det behövs mer kunskap bland personalen på flera områden.
- Talpedagogen som träffar vår son en gång i veckan använder TAKK.
- TAKK är så SVÅRT för personalen att använda
- Tecken använder vi inte så mycket, talet relativt väl utvecklat.
- Min dotter besöker ett par gånger i veckan en förskolegrupp för barn med språkförsening, som råkar finnas på skolan. I den gruppen får min dotter vara med och höra sagor med tecken som stöd.
- Talträning 20 min/vecka.
- Tecken sparsamt

Läs och skrivträning

- Han får denna termin 8 tim "enskild" läs-och skrivträning/vecka. Ett "experiment" som om det funkar kan leda till något gott för andra elever.
- Vi upplever att vår dotter skulle behöva lite mer stimulans i läs- och skrivträning samt matematikträning tillsammans med normalstörda barn.

Kommentarer om stöd (sida 2 av 3)

Extra personal, klass-storlek, i klassen/utanför klassen

- Ofta finns det en extra pedagog i klassen, några timmar om dagen har han assistent. Det finns en extra resurs på fritids också.
- Speciallärarna (3 st) går in i vanliga klassen och stödjer då också hela gruppen. När undervisningen sker i särskolebarnens rum så är de förstås med där. Fritidspedagogerna är 2 st med speciellt ansvar för särbarnen men de tar också med sig de andra barnen.
- Vår son går i en träningsklass med 6 elever, 1 lärare och 3 assistenter.
- Klassrummet är anpassat till de 7 eleverna.
- Fritidspersonal är assistenter i skolan men har tyvärr ingen pedagogisk inriktning.
- Eleverna ligger på olika nivåer i det mesta och det är många gånger en styrka för då mixar de små grupper och ibland är eleven själv med läraren eller assistenten.
- Är inte riktigt säker på vad jag svarar. Vårt barn är ibland i särskolegruppen, ibland själv, ibland i grundskoleklassen.
- Om ni med utanför klassen menar att han är själv med en vuxen!?

Kommentarer om stöd (sida 3 av 3)

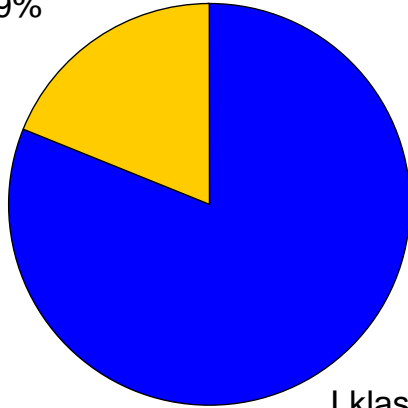
Anpassat material, hjälpmedel

- Det finns oerhört mycket material och teknik utvecklat för barn med Downs Syndrom och vi undrar då varför det "anpassade" materialet endast består i att använda lågstadiets läromedel för en tonåring.
- Har s.k. handdator men som skolan inte är intresserad av att använda
- Särskilda hjälpmedel = särskilda datorprogram
- Annat = widgit
- Att anpassa material har varit svårt. Först nu i oktober börjar personal tänka i banor att anpassa material, framför allt matte.
- Studiematerialet är anpassat till särskolan, men inte speciellt till vår dotter.
- Han följer klassens schema i stort, men har då ett studiematerial som är anpassat till hans inlärningsnivå när det gäller svenska, matematik och engelska.

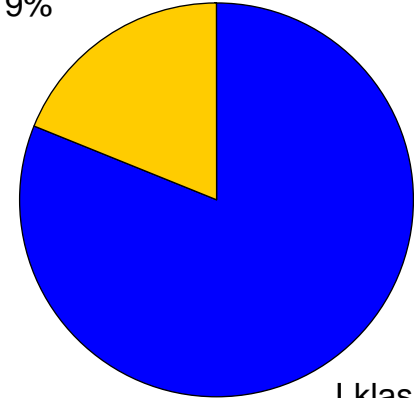
Var ges stödåtgärderna?

Ur klassen 19% Grundsär

I klassen 81%

Ur klassen 19% Tränings

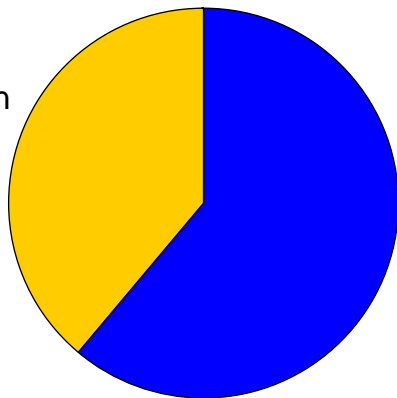

I klassen 81%

Antalet stödåtgärder i klassen eller utanför klassen.

Grundskola

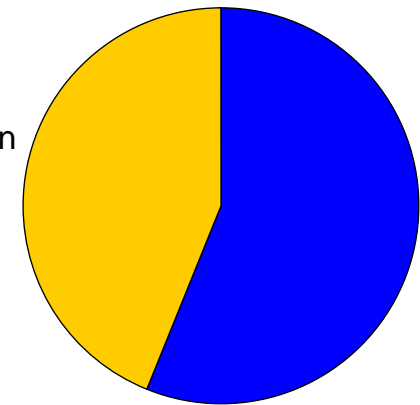
Ur klassen 39%

I klassen 61%

Integrerad

Ur klassen 44%

I klassen 56%

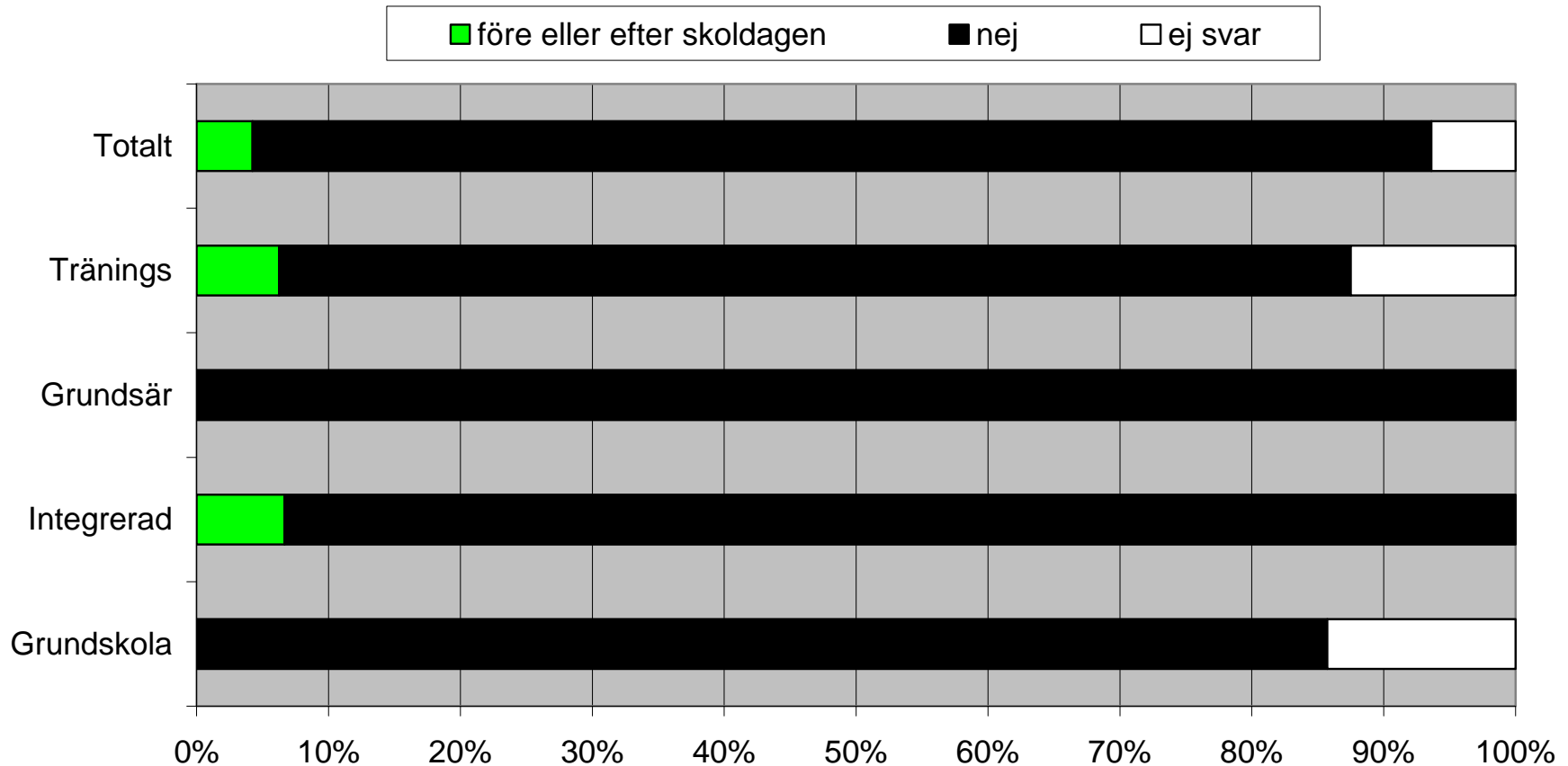

Fråga 7:

Får ert barn **extra undervisning**, dvs
lektionstimmar utöver schemat?

Extra undervisning

Mycket få elever i undersökningen får någon extra undervisningstid; endast 4 %. Den extra undervisningen sker i Tecken som hemspråk samt språkträning.

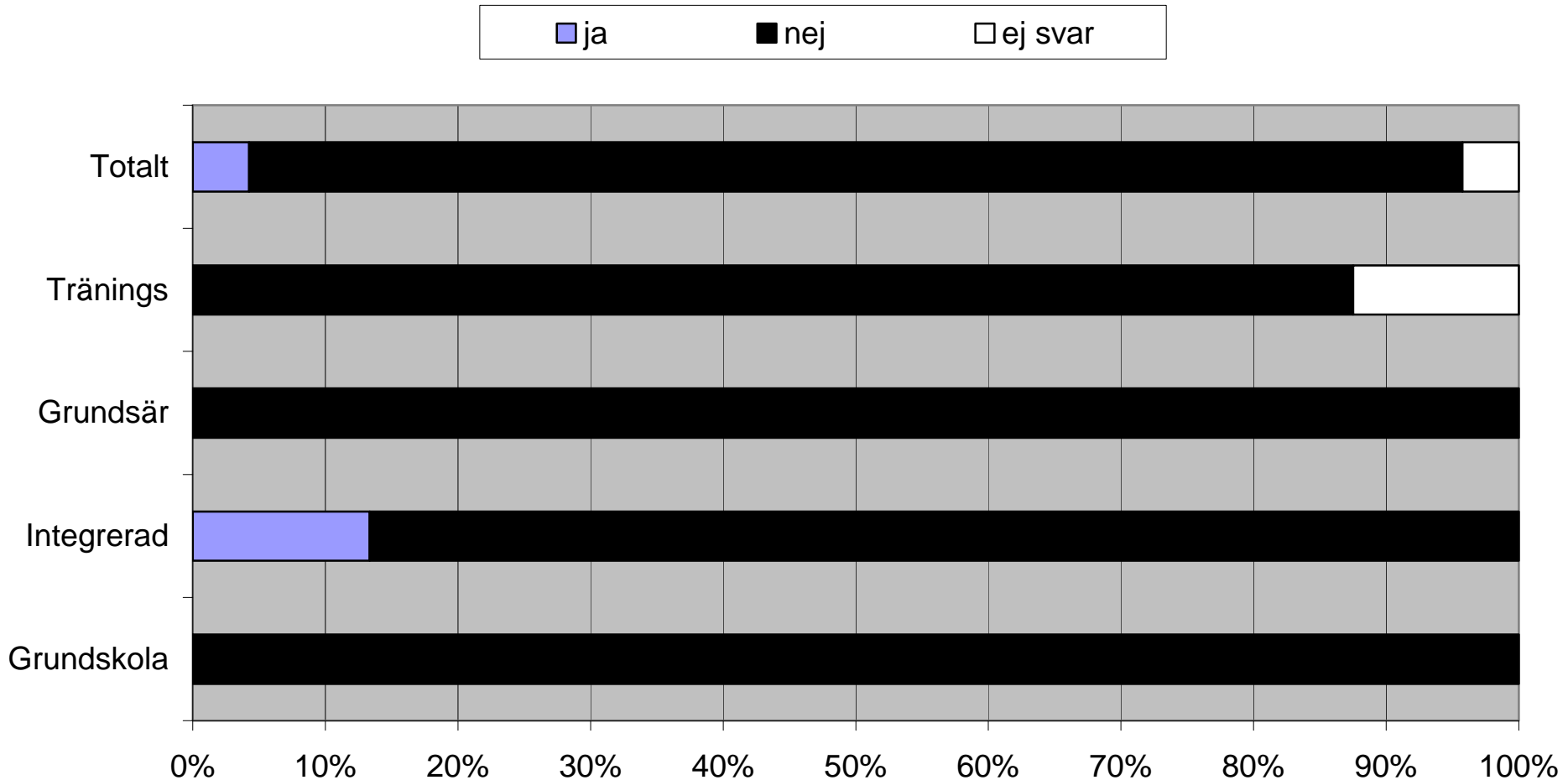

Fråga 8:

Har ert barn **gått om** en eller flera årskurser?

Extra år

Mycket få elever i undersökningen har gått om ett skolår; endast 4 % och då årskurs ett.

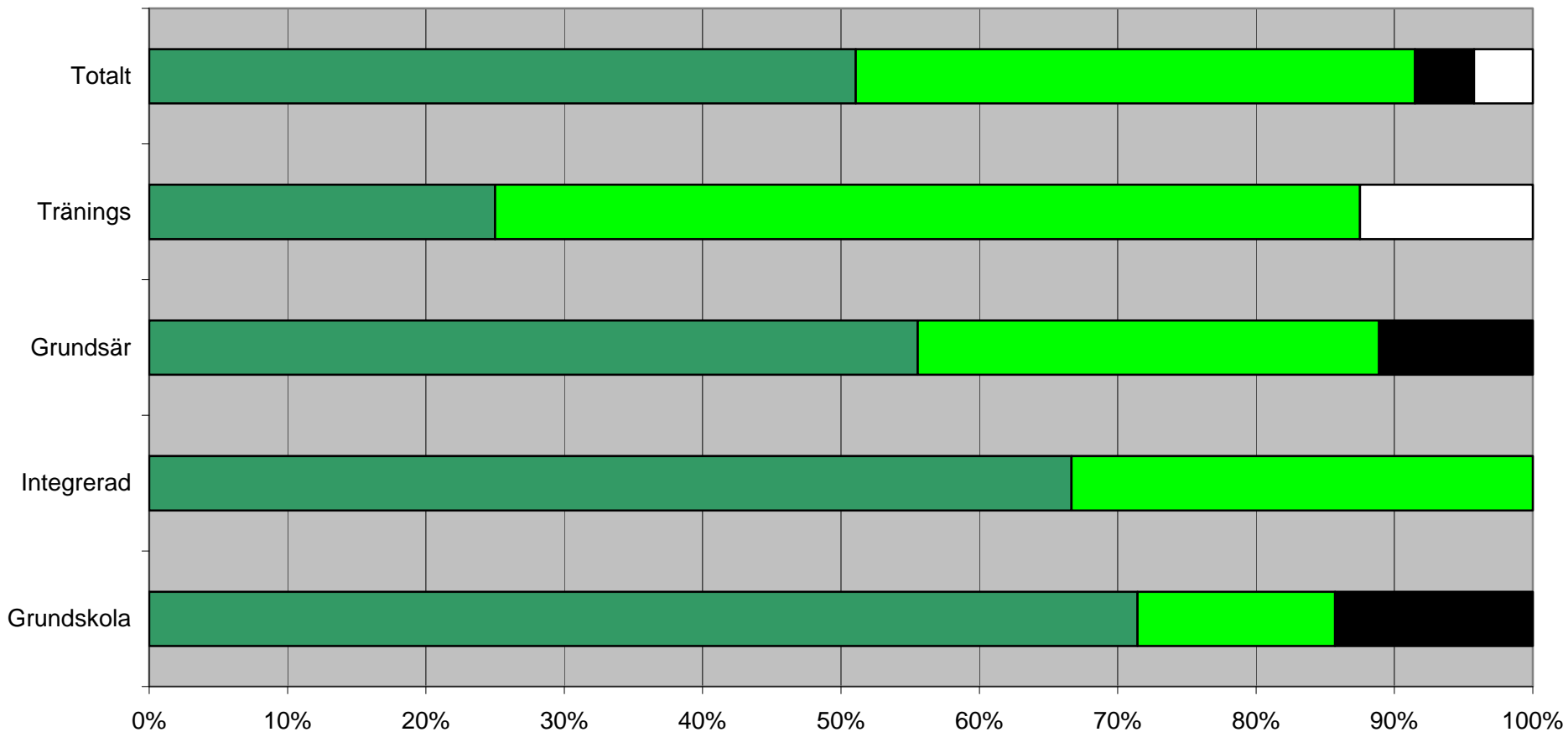
Fråga 9:

Hur stort utbyte har ert barn av sina
klasskamrater?

Utbyte av klasskamrater

■ stort utbyte ■ visst utbyte ■ Inget utbyte □ ej svar

Exempel på Stort utbyte (sida 1 av 3)

Grundskola

- Leker ibland utanför skola/fritis med kompisar. Blir alltid bjuden på klasskompisars kalas/party.
- Tycker om att gå till skolan. Lär sig mycket av kamraterna. Många kalas. Träffar klasskompisar på olika fritidsaktiviteter. Leker ibland med någon klasskamrat hemma.
- Tack vare dem som hon kommit så långt. Det är min övertygelse.

Integrerad

- Hon är del av ett socialt sammanhang och leker ibland med en eller ett par av sina klasskamrater.
- Han är med på rasterna och spelar fotboll, bandy mm. Klasskamraterna är väldigt duktiga på att uppmuntra vår son när han har redovisning av någon läxuppgift i klassen. Han gör det mesta som klasskamraterna gör men på en något enklare nivå.
- Han är en helt naturlig del av klassen och leker med många av barnen. Däremot leker han för varje år med lite yngre barn än sina jämnåriga. De är viktiga förebilder för honom och alla gillar honom!

Grundsär

- Det är det mest positiva med bytet till särskoleklass att vår dotter har större utbyte av sina klasskamrater jämfört med när hon gick ensam integrerad i grundskoleklass.

Träningskola

- Särskolan är stor där vår son går, grundsär och träning. Det innebär många och viktiga kamrater. Särskolan är belägen i en vanlig skola, mötet mellan våra barn och de andra är för få.

Exempel på Visst utbyte (sida 2 av 3)

Integrerad

- Han går nu i en 1-2-3:a och har mest utbyte av de som är ett par år yngre.
- Svårt att svara på. Han är i alla fall en del av klassen och gör saker med de andra barnen i klassen. Jag upplever honom som inkluderad även om det kan bli bättre.
- Leker med två flickor i klassen ibland hemma hos oss. Ej hembjuden till dem. Ej bjuden på kalas utom någon enstaka gång. I skolan finns det många elever som är jämngamla eller något äldre, och som "tar hand om" och är snälla mot henne.

Grundsär

- Han hade fler kamrater de åren han gick i vanlig skola. Då hade han kompisar att bjuda på kalas (alla kom alltid) och de hälsade även spontant på hemma hos oss. I särskolan finns inget umgänge utanför skolan förutom under de aktiviteter som kommunen ordnar, men det är kompisar kommunen valt och inte sonen.

Träningskola

- Mycket beror på vilket engagemang föräldrarna har att låta sina barn med särskilda behov få möjlighet att skapa nära relationer som är ömsesidiga.
- Vi tror att vår dotter hade fått bättre "draghjälp" av sina klasskamrater om hon gått integrerad i en grundskoleklass.
- De har nyligen lärt känna varandra, så det är inte så lätt att säga.

Exempel på Inget utbyte (sida 3 av 3)

Grundskola

- Han går i 5:e klass. Han vill leka exempelvis i sandlådan men det vill ju inte hans klasskompisar så han är "ibland" med yngre barn när det passar på rasten.

Grundsär

- Tyvärr "backar" vår dotter socialt sedan hon började på särskolan, d v s omgivningen har ej gett något socialt utbyte utan snarast särpräglat henne åt fel håll. Detta är nog dessvärre ett vanligt och naturligt problem då många barn, alla med speciella behov och drag, samlas och vanliga normer och beteenden saknas som referensinlärning.

Fråga 10:

Vilken **grundutbildning** har ert barns lärare / lärarlag?

- Lärarexamen
- Förskollärarexamen
- Fritidspedagogexamen
- Annan examen

Lärarnas grundutbildning

Bland svaren redovisades *antal* blandat med *X*, vilket har gjort det svårt att sammanställa en fördelning av lärarnas grundutbildning.

Det har också visat sig svårt att avgränsa "lärarlag".

Frågan omarbetas till nästa enkät.

Om lärarnas grundutbildning

- Både läraren och assistenten har lärarexamen.
- Läraren är montessoriuutbildad lärare.
- Läraren som har lärarexamen är också utbildad talpedagog.
- Läraren är specialpedagog.
- Lärarexamen med specialpedagogik. Har under en rad år ställt krav på skolan att när de går i 5:an och uppåt skall det finnas minst en lärarutbildad "lärare" och helst med påbyggd specialpedagogik. Tidigare fanns det bara 1 på skolan nu 2 år senare finns det i alla fall minst 3. Tycker inte det är OK med fritidspedagoger med specialpedagogik i grundsär för elever i 5:an och uppåt.
- Klassläraren har lärarexamen. En av resurspersonerna har lärarexamen medan den andra har förskollärarexamen.
- Klassläraren är utbildad, men ser inte vårt barn som sitt ansvar. Resursen har ingen utbildning över huvudtaget.

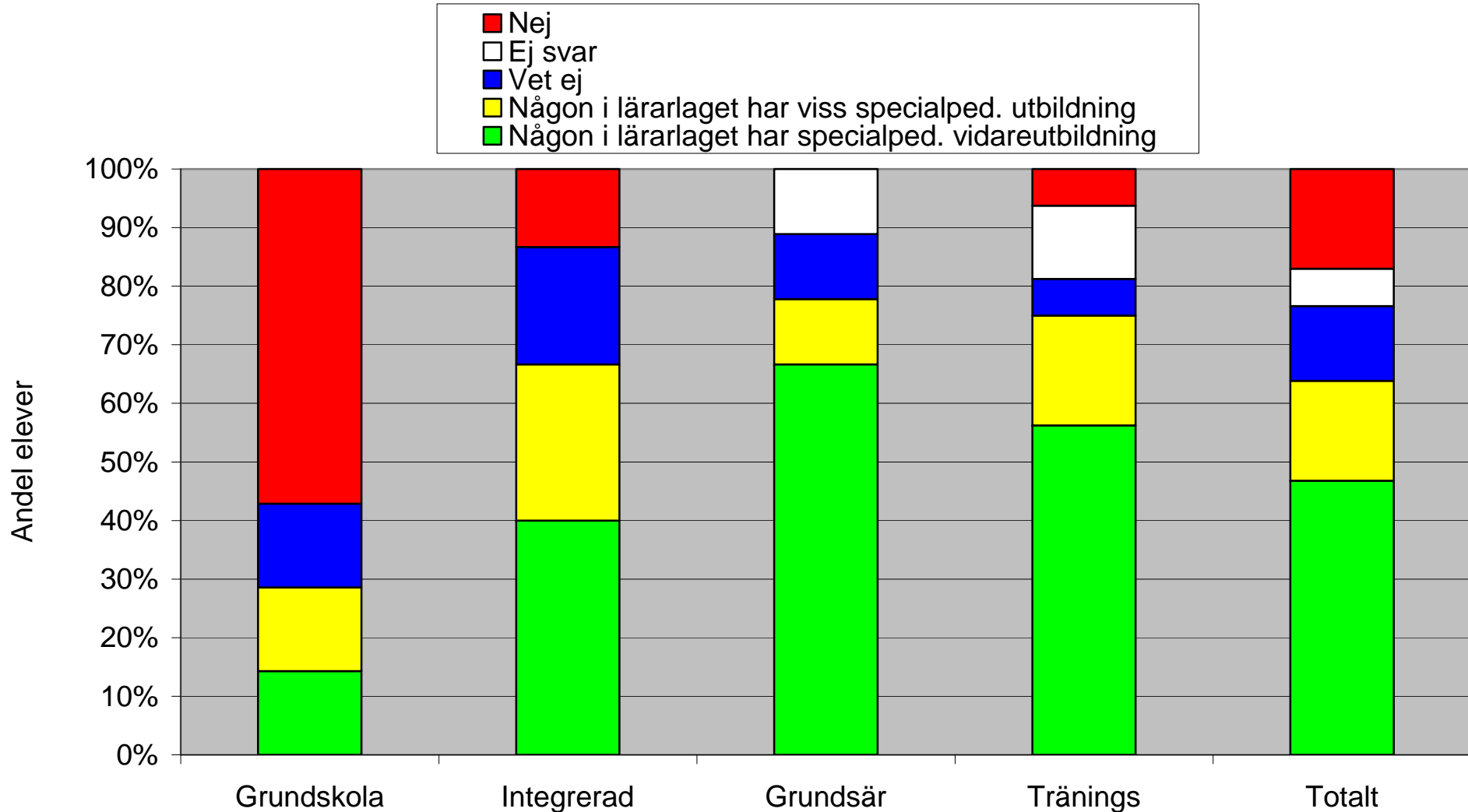

Fråga 11:

Har ert barns lärare / lärarlag
**specialpedagogisk
påbyggnadsutbildning?**

Specialpedagogisk utbildning

Om specialpedagogisk utbildning

Någon i lärarlaget har specialpedagogisk vidareutbildning

- All personal på skolan och frita kan teckna
- Svårt att veta men svar utifrån agerande
- Specialpedagogen arbetar med Karlstadmodellen, alla på skolan utbildas i teckenkommunikation.
- Specialpedagog och talpedagog.
- Jag vet att klassföreståndaren har en gammal specialutbildning i botten och ett stöd har en specialpedagogutbildning.
- Sonen har denna termin 2 lärare, båda med specialpedagogik, den ena med lärarutbildning och den andra med fritidspedagogutbildningar i botten.
- Förskoleläraren går just nu en utbildning i specialpedagogik på halvfart.

Någon i lärarlaget har viss specialpedagogisk utbildning

- Handledning från Hab och en förskolelärare som går en längre utbildning i Karlstadsmodellen.
- TAKK har börjat att användas till hela klassen
- Eftersom vår dotter går en särskoleklass har lärarna viss specialutbildning, tex Karlstadmodellen.
- En av fritidspedagogerna har fått utbilda sig i läs- och skrivinlärning.

Om specialpedagogisk utbildning

Lärlaget har inte specialpedagogisk utbildning

- Lärarna stöttas genom nätverket av specialpedagog från särskolan. Specialpedagogen är handledare för nätverket och åker ut till skolan regelbundet för att hjälpa till att formulera målen och att utvärdera dessa. Vidare ger hon tips på speciellt pedagogiskt material.
- Klassläraren har ingen specialpedagogisk påbyggnadsutbildning vad jag vet, och är inte så jätteintresserad av att anpassa undervisningen till min dotter, känns det som. Men min dotter har tillgång till specialpedagog två timmar varje dag, i eller utanför klassen. Därefter tillgång till fritidspedagog som får handledning av specialpedagogen resten av dagen, skol- och fritidstid.

Vet ej

- Om de har specialpedagogisk utbildning känns inte viktigt för oss då de personer som under vår sons hela skolgång varit väldigt lämpliga och anpassningsbara för att vår son ska kunna lära sig så mycket som möjligt. De har även stöd från specialpedagog på skolan samt habiliteringspersonal.
- Skolans specialpedagog är helt värdelös!

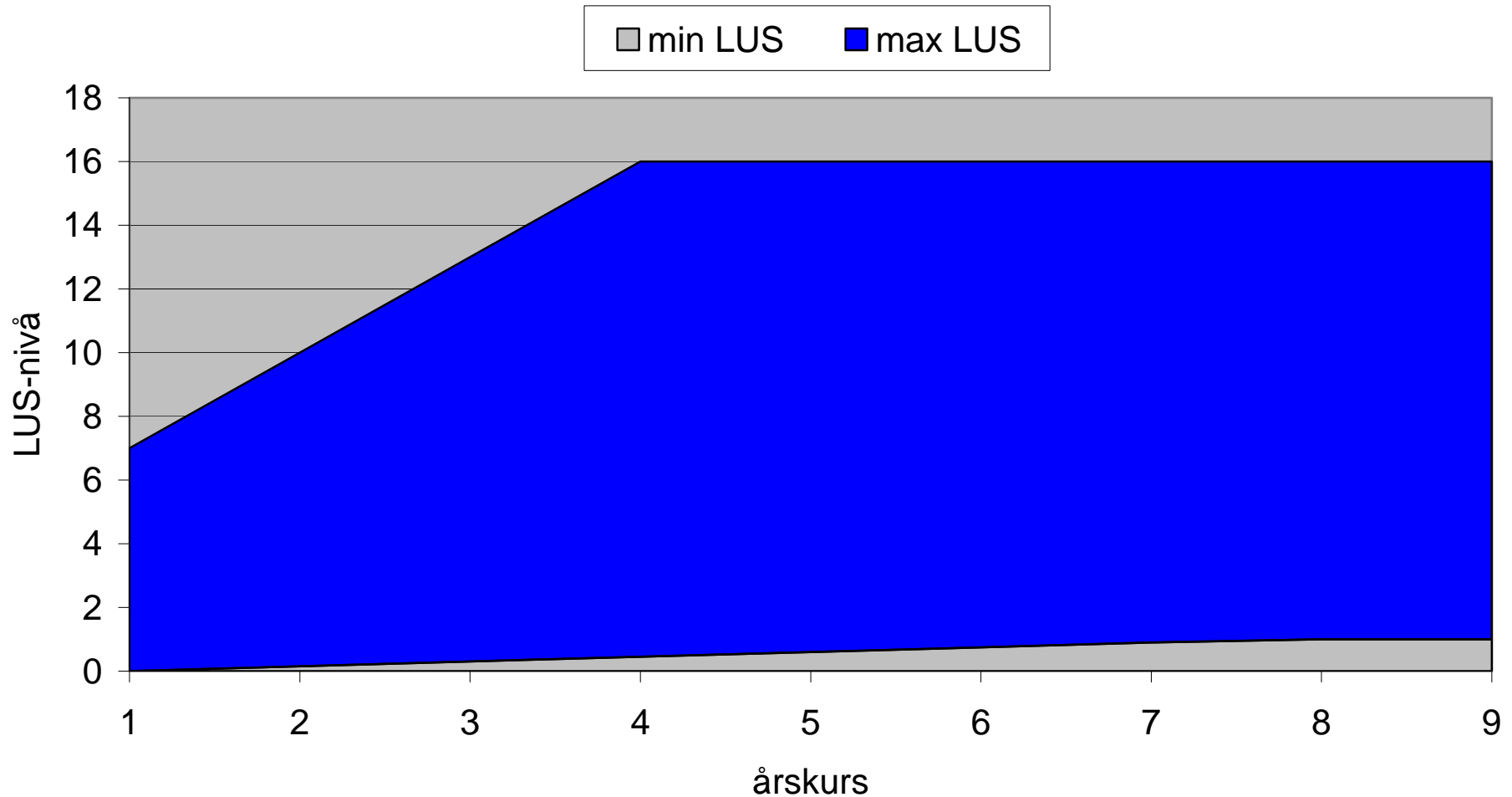
Fråga 12:

Hur bra kan ert barn **läsa** idag?

Uppskattning baserat på [LUS - Läsutvecklingschema](#)

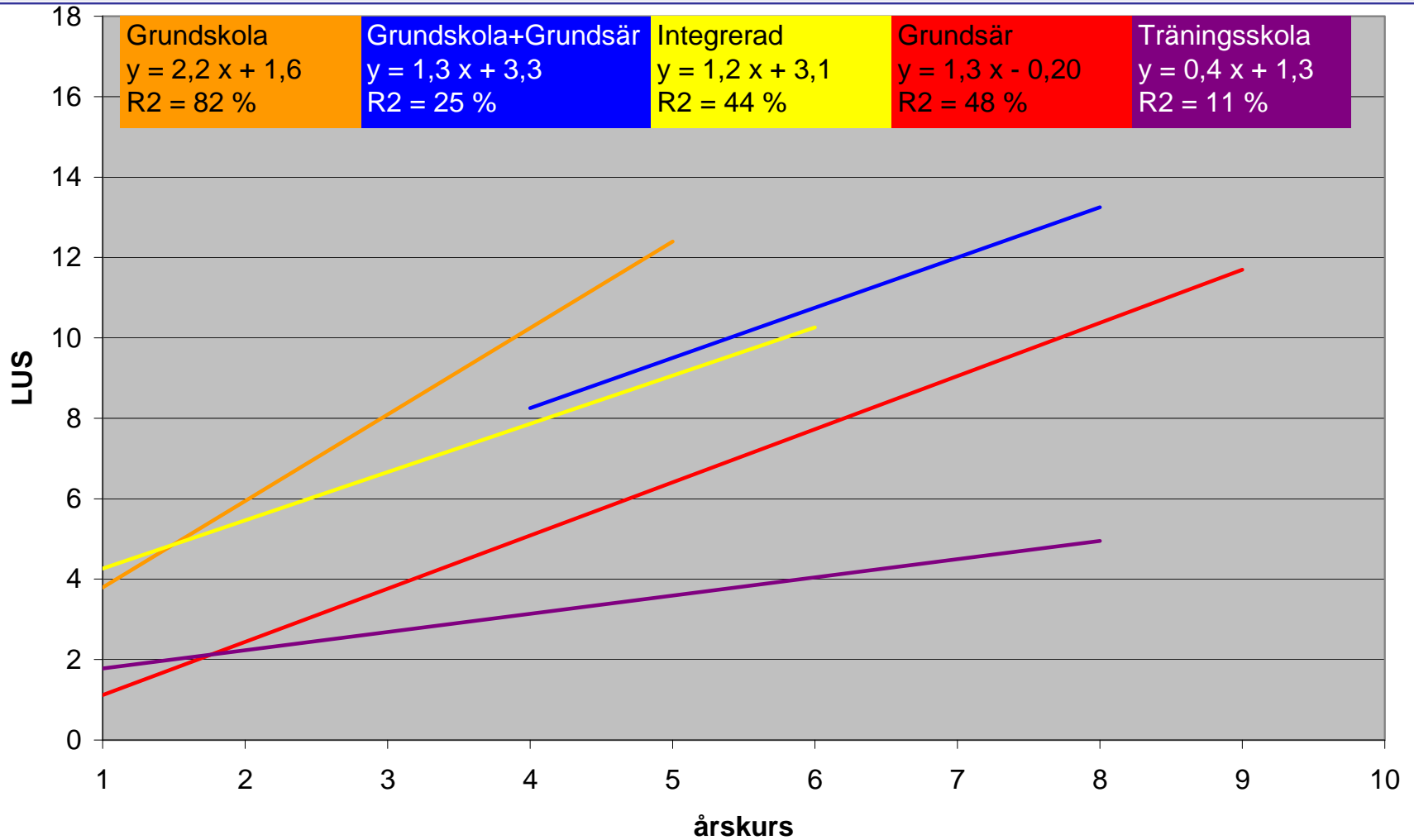

Uppskattad läsförståelse enligt LUS

Kursplan och läsförståelse

Kursplan och läsförståelse

Eftersom läsförståelsen utvecklas under alla år så har de rapporterade resultaten delats in i följande grupper:

- Elever som enbart gått i grundskola, åtminstone tills denna termin (8)
- Elever som tidigare gått i grundskola och sedan bytt till grundsär (4)
- Elever som går integrerade (någon enstaka har gått i grundsär) (13)
- Elever som går i grundsär (någon enstaka har gått integrerad) (5)
- Elever som enbart gått i träningskola (12)

För varje grupp har en linjär trendlinje beräknats. Linjens ekvation läses på följande vis:

Grundskola: $y = 2,2x + 1,6$

$R^2 = 82\%$

För varje årskurs i grundskola ökar LUS med 2,2 steg, startvärdet är 1,6.

Det statistiska "förklaringsvärdet" (den andel av ökningen i LUS som motsvaras av en ökning av årskurs i grundskolan) är 82%

Med dessa trendlinjer skulle man vänta sig att eleverna för varje årskurs ökar sin LUS-nivå med 2,2 i grundskola, 1,2 - 1,3 steg i grundskola som övergår i grundsär, integrerad eller ren grundsär, och 0,4 steg i träningskola. Förklaringsgraden är dock bara 11% i träningskola, så antalet årskurser i träningskola samvarierar mycket svagt med ökningen i dessa elevers läsförståelse.

Skillnaderna i resultat speglar skillnaderna i de olika kursplanerna: grundskolans kursplan prioriterar teoretiska ämnen, träningskolans kursplan innehåller främst träning av praktisk förmåga, och grundsärskolans kursplan ligger däremellan.

Det finns invändningar man kan göra mot beräkningar av det här slaget; att stegen i LUS inte är lika stora, att läsutvecklingen inte är linjär, att undersökningsmaterialet är för litet osv, så man får ta dessa siffror och samband med en nypa salt. De matematiska sambanden säger inte hur det är, men som bäst kanske de ställer frågan: Är det så här?

Kursplaner:

[Grundskolan](#)

[Grundsärskolan](#)

[Träningskola](#)

Fråga 13 och 14:

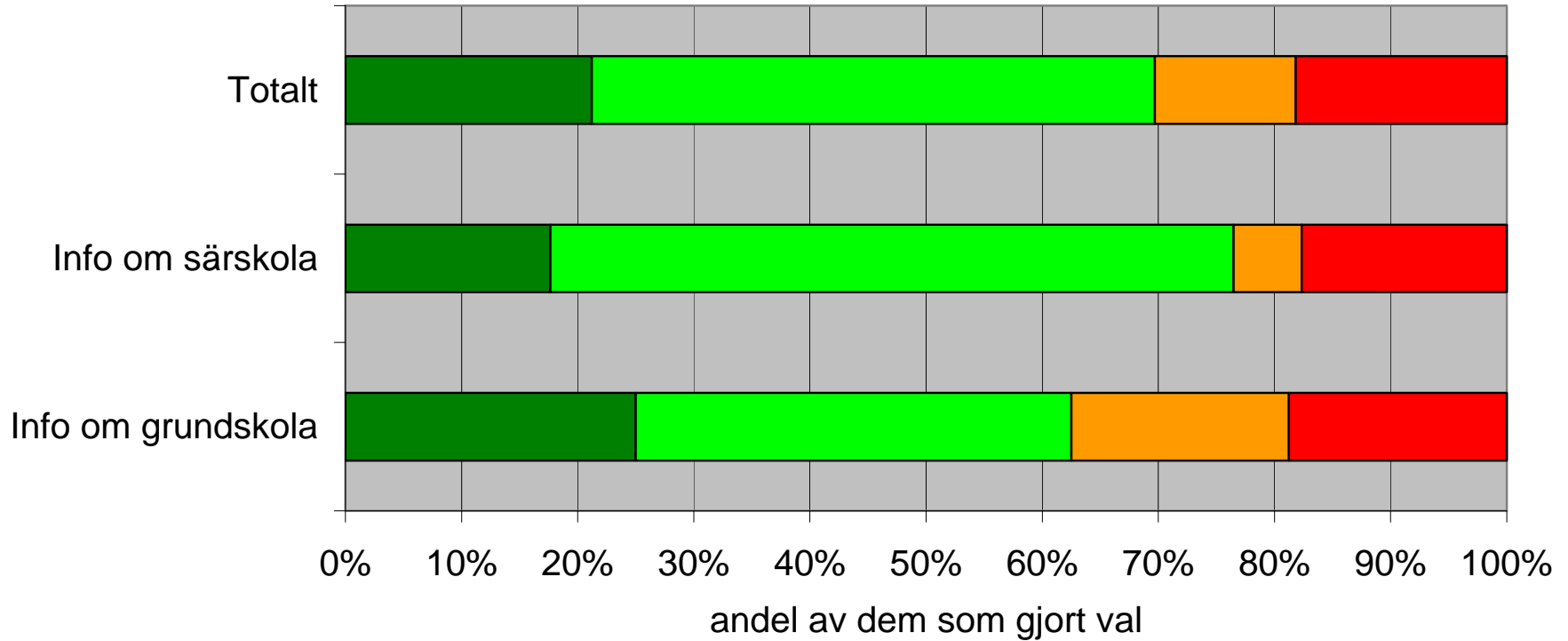
Hur nöjda är ni med den **information** ni fått om vad **grundskola / särskola** innebär för ert barn?

Besvaras endast om val av skolform varit aktuellt till vår- eller höstterminen 2008.

Information vid val av skolform

■ Mycket nöjda ■ Ganska nöjda ■ Ganska missnöjda ■ Mycket missnöjda

30% av de föräldrar som gjort ett val av skolform till 2008 (17 stycken) är missnöjda med den information de har fått. Mest missnöjd är man med informationen om grundskola för elever med DS.

Information om grundskola

- Varför är man **Mycket missnöjd**?
 - Vi har i stort sätt inte "fått" någon information utan den har vi fått kämpa för att få och den har givits oss mycket ofrivilligt. Man visade mycket tydligt att man inte ville ha vår dotter (eller snarare hennes diagnos) i skolan. Det budskapet framgick med all önskvärd tydlighet i den information som vi slutligen fått till oss.
- Varför är man **Ganska missnöjd**?
 - Hade vi inte varit lärare själva hade vi vetat ännu mindre.
 - Den information jag har, har jag helt och hållet skaffat själv. Hur det skulle kunna gå till rent praktiskt har jag tagit reda på genom möten jag själv har initierat på skolan med rektor, skolpsykolog m fl.
- Varför är man **Mycket nöjd**?
 - Men denna info har jag fått leta upp själv.

Information om särskola

- Varför är man **Mycket missnöjd**?
 - Vi har fått mycket lite information, det var mest bara vilka särskolor som fanns i närheten. Vi var mer fokuserade på innehållet varför vi själva sökte upp särskolor och var där på studiebesök både hos ledning och i klassrummen.
- Varför är man **Ganska missnöjd**?
 - Har tagit reda på mycket själv. Jag har bidragit till att habiliteringen har bjudit in ansvariga från kommunen, föräldrar till barn som redan har barn i skolan, i olika skolform. Har gjort studiebesök på några skolor.
 - Vi har fått ta reda på allt själva. Flera vi känner har valt särskola pga okunskap och i tron att det är det enda för barn med ds.
- Varför är man **Ganska nöjd**?
 - Vi har själva ansvar att ta reda på mera om de olika skolformerna, samt har plan att vi ska besöka och göra studiebesök under detta året.
 - Habiliteringen i vår kommun bjuder in alla föräldrar med barn berättigade till särskola, till ett möte. Där berättade två lärare från särskolan om sitt arbete där, och bjöd även in till studiebesök. Någon information om att det också går att ha dessa barn i en vanlig grundskola fanns inte på det mötet. Jag föreslog för habiliteringens kurator innan mötet att de skulle bjuda in också någon grundskollärare med erfarenhet av sådan inkludering. Men fick till svar att det var meningslöst eftersom det hade prövats för länge sen och att barnen inte mår bra av det...
 - Om särskolan informerar hab gärna.

Kommentarer om enkäten

Kommentarer till enkäten

- Mycket bra initiativ!
- Jättebra! Det behövs en nyanserad debatt, där det enskilda barnets behov ställs i fokus. Inför föräldrar som av politiska skäl valt integrering i vanlig klass får vi ofta försvara vårt val. Downbarn är lika olika som andra barn! Det vet ni förstås....Det ska bli intressant att ta del av vad ni kommit fram till.
- Det här är en viktig enkät för skolan måste förbättras för våra barn och dessutom måste det finnas valfrihet även för dem, vilket idag inte finns eller är starkt begränsat. Närskolan är den enda skolan som måste ta emot en elev men om de inte vill ha eleven så kan de med lätthet göra vardagen så odräglig för eleven att han/hon bryts ner.
- Bra enkät. Man kanske skulle skilja på information från skolledning och lärare för vår erfarenhet är att lärare och övrig skolpersonal som arbetar med elever är mycket med ödmjuk och lyhörd än vad skolledningen är. Det är kanske bara i vår kommun som detta förekommer, men det kan vara intressant att veta hur det ser ut i hela Sverige. Skolledningen kanske behöver mer information om handikapp och utvecklingsstörning?
- Tack för att ni gör denna undersökning! Skolan är en oerhört viktig del av våra barns förutsättningar i livet – Lärandet och lekandet! Ser verkligen fram emot resultatet!!

Om Skolenkäten

- **Syftet - att ta reda på**
 - hur möjligheten att välja skolform används, och
 - vad man är nöjd eller missnöjd med när det gäller skola för elever med DS.
- **Målgrupp**
 - Föräldrar som har barn med DS i den obligatoriska skolan, dvs i grundskolan eller obligatoriska särskolan, från årskurs 1 till årskurs 9 eller 10.
- **Undersökningsgrupp**
 - Alla föreningens medlemmar med en *fungerande* email-adress i medlemsregistret (535 st) har fått möjlighet att besvara enkäten, under perioden 8–24 oktober 2008.
- **Täckning och Representativitet**
 - Undersökningen är inte baserad på något slumpmässigt urval.
 - Långtifrån alla föräldrar som har barn med DS i den obligatoriska skolan är medlemmar i föreningen.
 - Föreningen startade 2002 och man kan anta att föreningens medlemmar har förhållandevis yngre barn än målgruppen.
 - Enkäten är besvarad för 47 elever, vilket teoretiskt motsvarar knappt 5 % av alla elever med DS i skolpliktig ålder.
 - **Svaren representerar alltså ingen annan grupp än de medverkande.**

Slut